

Plan mot diskriminering och kränkande behandling (PDK)

1. Inledning

1.1 Vision

1.2 Läsårets SKA mål och kriterier

2. Delaktighet - kommunikation och information (rutin)

3. Uppföljning och utvärdering

3.1 Följande områden arbetade vi med förra läsåret

3.2 Så här gick det

3.3 De här områdena fortsätter vi arbeta med under nästa läsår

4. Kartläggning (rutin)

5. Verksamhetens analys efter kartläggningen

6. Planerade åtgärder

7. Rutiner för upptäckt av diskriminering och kränkande behandling

7.1 Arbetsgång vid kränkande behandling

8. Rutiner för utvärdering

Bilaga 1 Definitioner och begrepp

Bilaga 2 Normkreativt arbete

Bilaga 3 Incidentrapport (mall)

Bilaga 4 Mall för dokumentation av kartläggning/åtgärder/utvärdering

Bilaga 5 Barnintervjuer

Bilaga 6 Lärmiljö på förskolan Kompiskraft

1. Inledning

Förskolan skall bedriva ett målinriktat och förebyggande arbete för att motverka att barn utsätts för diskriminering, kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier (se bilaga 1 för definitioner och begrepp). Både diskrimineringslagen, skollagens 6 kapitel och läroplanen för förskolan (lpfö 18) ställer höga krav på förskolors arbete mot diskriminering och kränkande behandling.

Förskolan Kompiskraft har sedan länge haft en så kallad ”Likabehandlingsplan” som sedan hösten 2021 omarbetats till **Plan mot diskriminering och kränkande behandling**. Innehållet är i stort detsamma, men med en tydligare struktur för att systematiskt följa upp, utvärdera, kartlägga och planera eventuella åtgärder.

1.1 Vision

Alla barn och vuxna på den kooperativa förskolan Kompiskraft ska känna sig trygga och bemötas och behandlas med respekt och lyhördhet. Ytterligare står i vår kooperativa överenskommelse att varje barn ska känna och uppleva: Jag kan tänka, jag kan uttrycka mig, jag kan förstå, jag kan välja, jag kan påverka, jag kan handla.

Hela verksamheten ska genomsyras av respekt för alla människors lika värde där olikhet ses som positivt och en tillgång. Här tar vi aktivt avstånd från all form av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Vårt förhållningssätt är normkritiskt och normkreativt. Vi eftersträvar att inte presentera sanningar. I våra samtal med barnen ställer vi i stället cirkulära och öppna frågor för att få kunskap om barnens upplevelser och uppfattningar om det samhälle de lever i. Utifrån detta tänker vi att vårt normkreativa arbete startar, både genom att utmana barnens föreställningar vidare och genom att fundera på hur miljön kan bidra och utmana (se bilaga 2).

1.2 Läsårets SKA mål och kriterier

På vårterminens planeringsdagar sätter pedagogerna det kommande läsårets mål och kriterier. Intentionen är att koppla dessa mål till förskolans arbete mot diskriminering och kränkande behandling.

Mål för läsåret 23/24:

1. Vi vill vidareutveckla vårt pedagogiska arbetssätt utifrån vårt traditionsdjul.
2. Vi vill utveckla våra återkommande traditioner så att barnen har ett reellt inflytande i innehållet.
3. Vi vill synliggöra barnens lärande och inflytande i våra traditioner utifrån våra kooperativa visioner.

Målkriterier:

- Målet uppnås när vi, i våra planeringar,
 1. kopplar relevanta läroplansmål till våra traditioner,

2. planerar för uppstart, genomförande och avslut av ett tema.

- Lärande pågår när varje barn ges möjlighet att delta och påverka innehållet i våra traditioner.
- Varje barns sätt att tänka, uttrycka sig, förstå, välja, påverka och handla synliggörs i vår pedagogiska dokumentation med utgångspunkt i våra traditioner.

2. Delaktighet – kommunikation och information (rutin)

På Kompiskraft gör vi på följande vis för att alla ska bli delaktiga och informerade om planens innehåll:

- Alla nya familjer och nyanställda (dvs alla vuxna i verksamheten, även kökspersonal och praktikanter) ska ta del av förskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling.
- Den ska delas ut vid inträde i förskolan Kompiskraft ekonomisk förening.
- Den finns att tillgå via hemsidan.
- Ledningsgruppen uppdaterar planen årligen efter planeringsdagarna i juni och redogör den för arbetslaget vid september månads personalmöte.
- Förskolans plan föredras på styrelsemötet i september/ oktober.
- Arbetslaget följer upp den under personalmöten/planeringsdagarna i december.
- Barn deltar i intervjuer utefter ålder och språklig möjlighet inför utvecklingssamtalen på höstterminen.
- Barn deltar i trygghetsvandringar utefter ålder och språklig möjlighet under vårterminen.
- Vårdnadshavare uppmuntras att delta i Stockholms stads förskole enkät.
- Vårdnadshavarna görs delaktiga genom dokumentationer (på Tyra app i form av blogg och i barnens portfolio), informationsbrev, utvecklingssamtal samt på föräldramöten, öppet hus och medlemsmöten.

3. Uppföljning och utvärdering

Ledningsgruppen följer upp och utvärderar arbetet med planen efter planeringsdagarna i juni. Utifrån detta görs en kartläggning som ledningsgruppen bearbetar och presenterar ett förslag/utkast för arbetslaget i september. Därefter dras den färdiga planen i styrelsen som skickar den vidare till alla medlemmar samt ser till att den finns på hemsidan.

3.1 Följande områden arbetade vi med under förra läsåret 22/23:

Liksom de senaste åren fortsatte vi att:

- göra återkommande observationer som underlag för reflektion, analys och utifrån det formulera eventuella åtgärder; filmning/trespaltsdokumentation/observationsmaterial,
- använda oss av olika ”boklådor” på båda avdelningar med böcker som vi kritiskt granskat utifrån ett likabehandlingsperspektiv,
- använda underlaget kallat ”Lärmiljö” för att kritiskt granska och förbättra våra pedagogiska miljöer utifrån bland annat ett likabehandlingsperspektiv. Ansvar: avdelningspedagogerna under avdelningsmötet i augusti,

- gå trygghetsvandring under vårterminen med de två äldsta barngrupperna på Röda Molnet både inomhus och utomhus, i syfte att synliggöra barnens upplevelser av verksamheten och ringa in platser som innebär risker.

Utifrån de planerade åtgärderna arbetade vi med följande:

- utveckla vår utemiljö på gården kopplat till årets SKA (rörelse och välbefinnande),
- utveckla lekvrån till ett lekförråd,
- upprätthålla tydliga och lugna övergångar för att förebygga stress och konflikter som kan uppstå då barn förflyttar sig (ex utifrån och in, från lunch via toalett till vila),
- uppmana vårdnadshavare som talar ett annat språk i hemmet att köpa in/låna ut en bok på det språket,
- involvera vårdnadshavarna genom att be om deras minnen av rörelselekar eftersom rörelse är läsårets mål (SKA).
- uppdatera våra underlag för incidenter så att de tydliggör att det också ska finnas en plan för åtgärd eller handlingsplan.
- införa en fast punkt kring incidentrapporter på personalmöten.

3.2 Så här gick det:

- Med underlag av framför allt bilder, filmer och egna observationer gjorde pedagogerna reflektioner och granskade agerande och val, både hos det egna bemötandet och barns bemötande av varandra, på planeringstiden på fredagarna för att kunna följa upp och planera vidare undervisningen. Den gemensamma reflektionen på personalmötena blev inte lika systematisk som ambitionen var. Vidare på vår analys av läsårets SKA insåg vi att varje avdelning tog olika riktningar med målet där Röda Molnet fokuserade mer på rörelse utomhus i olika miljöer och Gula Fjärden mer på rörelse inomhus. Här ser vi en utvecklingspotential att detta år prioritera den gemensamma reflektionen på personalmötena. Dessutom handlar årets mål om att vidareutveckla våra traditioner och vi ser ett värde att ha kollegiala dialoger som landar i ett gemensamt förhållningssätt.
- På båda avdelningar skaffades ”bokplatser” i form av boklådor på Gula Fjärden och en del av den horisontala bokhyllan på Röda Molnet. På båda avdelningar var det främst en pedagog som tog ansvar att byta ut böckerna några gånger under varje termin. På Röda Molnet arbetade under vårterminen dramapedagogen Miriam Sise, där barnen fick möjligheten att dramatisera olika böcker utifrån ett jämlikhetsperspektiv.
- Underlaget ”Lärmiljö” användes på båda avdelningar och efter granskningen försökte vi utveckla vårt pedagogiska material utifrån ett likabehandlingsperspektiv. På Röda Molnet skaffade vi exempelvis plus plus i mjuka, vackra pastellfärger. Dessa färger är oftast kopplade med det ”feminina”. Vårt syfte var dels att utmana dessa föreställningar, att bredda barnens möjligheter att bygga med andra färgnyanser och att bjuda in flera barn till konstruktion med plus plus, framför allt yngre flickor. Vi ser fortfarande ett visst motstånd hos äldre pojkar att använda de rosa plus plusen. Vi ser också att alla barn nu använder plus plus både till konstruktion och fantasilek. Våra observationer av materialets användning visade på flera normkreativa uttryck exempelvis gravida robotar. Förskolan skaffade också ett stort antal träfigurer med stor representation utifrån etnisk tillhörighet, funktion, utseende, religion, arbete, som båda avdelningarna delade på.

- De två äldsta grupperna gick trygghetsvandring på vårterminen, där barnen uttryckte sina åsikter om de olika miljöerna de vistas i. Vissa saker som uttrycktes känns otrygga åtgärdades på en gång (t.ex. vi tog ned en läskig tavla från ett badrum). I övrigt sammanställdes alla barns svar och presenterades på augustis första personalmöte där hallen ringats in som den minst trygga platsen.
- Vi skaffade nya hinkar, spadar, men också lastbilar, traktorer och långa spadar för att utöka utbudet och locka fler till sandlådelek. Vi kontaktade brf's styrelse flera gånger för att fylla vår stora sandlåda med ny sand men har bara fått svaret att de ska utveckla denna plats. Pedagogerna placerade sig oftare vid sandlådan för att aktivt arbeta med de möten mellan barn i olika åldrar som ågde rum.
- Vi läste olika artiklar kopplade till årets mål och diskuterade dem på personalmötena. Ett konkret resultat var att altanens lekaffärslåda, som saknade flera av sina varor, förvandlades till en uteateljé för att erbjuda en plats för lek, kreativitet och återhämtning för alla barn. Samtidigt gavs det möjligheten att arrangera möten mellan barn i olika åldrar.
- Planen var att göra om lekvrån till ett lekförråd med material i lådor med tydliga bilder så att det vore lätt och överskådligt för barnen att plocka fram och tillbaka. Vi satte in det nyinköpta lek- och rörelsematerialet, men rummet saknar fortfarande tillgänglighet och tydlighet för barnen.
- För att förebygga kritiska situationer där kränkningar kan uppstå har vi på båda avdelningar fokuserat på övergångar mellan aktivitet till lunch och från lunch till vila. På Röda Molnet involverades barnen att komma med egna förslag på hur handtvätten skulle fungera. Barnen kom fram till att det funkar med färre barn i badrummet för att undvika trängsel och knuff samt att man kan göra olika aktiviteter medan man väntar. På Gula Fjärden ringade pedagogerna in vissa platser där det kunde vara otryggt i övergångarna och använde till exempel möbler för att avgränsa rummen.
- Vi bad vårdnadshavare som talar ett annat språk i hemmet att köpa in/låna ut en bok på det språket i syfte att synliggöra de olika språken som talas på förskolan och utvidga vår förståelse om världen. Vi läste böckerna vid flera tillfällen på spanska och franska.
- Vi involverade vårdnadshavarna genom att be om deras minnen av rörelselekar på föräldramötet.
- Vi uppdaterade våra underlag för incidenter genom att lägga till en rad för åtgärd/handlingsplan, vilken vi sedan följde.
- För att säkerställa hela arbetslaget systematiskt får kännedom och diskuterar incidentrapporterna så införde vi en fast punkt kring detta i dagordningen.

3.3 De här områdena fortsätter vi arbeta med under läsåret 23/24:

-Fortsätta göra återkommande observationer som underlag för reflektion, analys och utifrån det formulera eventuella åtgärder; filmning/trespaltsdokumentation/observationsmaterial (ex från jämställt.se).

-Fortsätta att ha olika ”boklådor” på båda avdelningar med böcker som vi kritiskt granskat utifrån ett likabehandlingsperspektiv och där vi en gång per månad byter ut böckerna. Ansvar: en utsedd avdelningspedagog vid varje avdelningsmöte (en gång per månad).

4. Kartläggning

För att hitta och identifiera områden där barn riskerar att utsättas för diskriminering, kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier undersöker vi genom att granska och analysera följande:

- Våra underlag:
 1. ”lärmiljön”, 2. trygghetsvandringar, 3. barnintervjuer inför utvecklingssamtal (på Röda Molnet) och 4. incidentrapporter.

Underlaget ”Lärmiljö” är till för att kritiskt granska och förbättra våra pedagogiska miljöer/material utifrån bland annat ett likabehandlingsperspektiv. Ansvar: avdelningspedagogerna under avdelningsmötena

Trygghetsvandring görs med de två äldsta barngrupperna på Röda Molnet både inomhus och utomhus, i syfte att synliggöra barnens upplevelser av verksamheten och ringa in platser som innebär risker.

Dessa sammanställs i mallen (se bilaga 4) för att vidare analyseras i nästkommande avsnitt.

5. Verksamhetens analys efter kartläggningen

I vårt underlag ”lärmiljö” ser vi ett behov att utvidga vårt material så att vi har mer okodat på båda avdelningar. Vi ser också att vi behöver utöka vårt bokutbud med böcker om olika funktionsvariationer samt minoritetsspråk. I underlaget ingår endast en fråga kring utemiljön, vilket gör det svårt att ringa in utvecklingsområden där.

Under *trygghetsvandringen* uttryckte barnen att hallen upplevdes som den minst trygga platsen. Det hade pedagogerna också observerat under övergångar (ute till in och vice versa) och i början på vårterminen gjordes en del arbete för att minska synintrycken i hallen: genom att flytta anslagstavlan från entrén till köskorridoren, sätta upp ett konstverk och att be styrelsen att prioritera underhållet av hallen. Detta resulterade i att medlemmar målade och dekorerade fint och välkomnade. Vi ser att vi får fortsätta att arbeta aktivt med övergångar (ex från utevistelse till inne, från lunch till toalett/vila).

Under barnintervjuerna ställer vi alltid frågor om när barnet känner sig ledset och glatt för att bland annat ringa in eventuella områden det individuella barnet känner sig otryggt eller diskriminerat. Barnens svar i år handlade mer om längtan efter föräldrarna eller att barnen blir

ledsna när de gör illa sig. Vi ställer även följdfrågor om vad barnet gör när hen blir ledsen. Från alla barns svar i år framkom det att de har olika strategier för att hantera det ledsna.

Från våra *incidentrapporter* kan vi se att vi fortsatt blivit bättre på att skriva, delge varandra och formulera eventuella åtgärder/handlingsplaner. Ett exempel är att vi gjort tydliga handlingsplaner som kommunicerats i hela arbetslaget och kontaktat vårdnadshavarna för att inte enbart beskriva situationen utan också ta in deras synpunkter och ha ett samtal kring hur vi kan samarbeta för att hjälpa och stötta de inblandade barnen.

6. Planerade åtgärder

I vårt underlag kallad ”lärmiljö” saknar vi en mer djupgående granskning av utemiljön och en del av frågorna kring innemiljön är inte så givande/utvecklande. Vi vill därför utveckla underlaget så att vi kan ha mer nytta av det i vår granskning.

Lekförrådet har under en längre tid stått oförändrat och detta beror mycket på att möblerna i rummet inte möjliggör för material att lätt tas fram och bort. Vi har heller inte gjort klart de lådor med material och tydliggörande bilder som vi planerat. Planen är att de skänkar som finns ska fraktas bort och på så vis får vi mer utrymme att tydligt organisera lekmaterial för barnen. Vi vill införa flera lådor med tydliga bilder, bra upphängningsmöjligheter och konsolhyllor för det större materialet. För att realisera denna plan avser vi att låta två pedagoger arbeta med detta under en halvdag (med hjälp av vikarie) så snart skänkarna är borta (slutet av november).

Underlaget för dokumentation av kartläggning (bilaga 4) fungerar inte som ett bra verktyg för oss. Vi behöver bli bättre på att *kontinuerligt* följa upp dokumentationen i direkt anslutning till rutinen, annars riskerar vi att glömma bort. Vi vill därför göra en del ändringar i mallen för att den bättre ska rimma med det systematiska kvalitetsarbetet där vi samlar in/observerar, följer upp och utvärderar och går vidare.

Kopplat till årets mål där vi bland annat vidareutvecklar våra traditioner, vill vi ta del av traditioner eller kutymer som kommer från andra länder/ kulturer. Vi kommer att fråga vårdnadshavare med ett annat ursprung om de har och vill dela med sig någon av sina traditioner eller om det finns andra kutymer för traditioner som redan existerar i Kompiskrafts traditionsårshjul. En pedagog på varje avdelning ansvarar att kommunicera detta för vårdnadshavarna och redogöra för arbetslaget vid nästkommande personalmöte.

7. Rutiner för upptäckt av diskriminering och kränkande behandling

För att förebygga och upptäcka kränkande behandling krävs närvarande vuxna, som hjälper, stödjer och arbetar för att lösa eventuella konflikter. Här på förskolan Kompiskraft går personalen alltid in i konflikter som de tror att barnen inte kan lösa själva. Vi talar ofta om att vara en bra kompis och hur det påverkar lösningen av en konflikt. Vi är nogga med att i samtal med barnen påminna dem om hur det känns inuti dem själva om de råkar ut för att någon beter sig på ett orättvist eller elakt sätt.

Vi har utvecklingssamtal tillsammans med föräldrar, minst en gång per år. Inför dessa samtal är personalen extra uppmärksam på det berörda barnet och observerar barnet i relation till verksamhetens innehåll, miljö och andra barn. Inför samtalet skrivs ett underlag som exemplifierar hur verksamheten möter upp barnets behov av stimulans och utveckling. Med de äldre barnen genomförs intervjuer för att få syn på barnens perspektiv.

Pedagogerna har reflekterande samtal i arbetslagen på fredagsplaneringar, personal- och avdelningsmötena. Där tar vi upp och diskuterar situationer som kan innebära risk och formulerar åtgärder (se bilaga 4 mall för dokumentation av kartläggning/åtgärder/utvärdering). Vi går igenom eventuella formulerade incidentrapporter (se bilaga 3) samt beslutar om åtgärder, handlingsplaner.

7.1 Arbetsgång vid observerad eller påtalad diskriminering eller kränkande behandling

När personal får kännedom om att ett barn utsatts för diskriminering, kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier hanterar vi det på följande sätt

Rutiner för akuta situationer

Upptäcka – steg 1

Alla vuxna som arbetar i förskolan som får kännedom om att något inträffat där ett barn upplever sig utsatt för diskriminering, kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier ingriper för att stoppa det som sker. Har händelsen redan utspelats tar den vuxne som får informationen reda på mer fakta, vad som hänt och eventuellt vilka som varit inblandade i händelsen.

Anmäla – steg 2

Personalen anmäler snarast (incidentrapport bilaga 3) det som inträffat till förskolans rektor, eller till den som rektor utsett att ta emot anmälan. De inblandade barnens vårdnadshavare informeras om vad som hänt.

Bedömning – steg 3

Rektor eller den som rektor utser, gör en bedömning av det som hänt för att kunna besluta om vem som är lämplig att utreda det som inträffat. Rektor, eller den person som rektor utser, anmäler det som inträffat till styrelsen som är huvudman för verksamheten senast en vecka efter att händelsen kommit till rektors kännedom.

Utredningen – steg 4

När utredningen påbörjas innebär det att den som ansvarar för utredningen tar reda på vad som har hänt och om barnet har utsatts för kränkande handlingar. Om så skett ska utredaren ge förslag till åtgärder som behövs för att det inte ska hända igen.

Utredningarna dokumenteras och diarieförs på förskolan i särskild pärm (förvaras i inlåst skåp).

Uppföljning – steg 5

Utredningen följs upp inom två veckor. Om det visar sig att barnet fortsatt utsätts för kränkningar beslutar förskolan om andra mer kraftfulla åtgärder för att få kränkningarna att upphöra. Även de nya åtgärderna följs upp och arbetet fortsätter ända tills barnets situation har förbättrats.

Förskolans rektor är alltid ansvarig för utredningen och uppföljningen, om ett barn upplever sig utsatt för diskriminering, kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier. En utredning kan ändå genomföras av alla vuxna i förskolan.

8. Rutiner för utvärdering

Denna plan utvärderas och uppdateras av ledningsgruppen årligen efter planeringsdagarna i juni och redogör den i september för arbetslaget vid nästkommande personalmöte. Ansvarig för att detta genomförs är rektorn. Rektorn mailar uppdaterade handlingsplaner/policy till den ledamot i styrelsen som ansvarar för "Välkommen-mappen".

Reviderad på planeringsdagarna juni 2021 samt omarbetad av rektor oktober/november 21.

Dragen i arbetslag dec 21

Dragen i styrelsen jan 2022

Omarbetad av ledningsgruppen samt dragen för arbetslaget i oktober 2022

Dragen i styrelsen oktober 2022

Omarbetad av ledningsgruppen samt dragen för arbetslaget i november 2023

Dragen i styrelsen

Bilaga 1

Definitioner och begrepp

En person är skyddad mot diskriminering utifrån de i diskrimineringslagen angivna diskrimineringsgrunderna. De sju *diskrimineringsgrunderna* är kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder.

Direkt diskriminering innebär att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. För att det ska röra sig om diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Man kan också i vissa fall diskriminera genom att behandla alla lika, så kallad *indirekt diskriminering*. Med detta menas att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som i praktiken missgynnar ett barn eller en elev av skäl som har samband med en viss diskrimineringsgrund, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte.

Med begreppet *likabehandling* menas att alla barn eller elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett någon av diskrimineringsgrunderna. Det innebär dock inte alltid att alla barn och elever ska behandlas lika, se indirekt diskriminering.

Trakasserier innebär ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Sexuella trakasserier innebär ett handlande av sexuell natur som kränker någons värdighet.

Sexuella trakasserier behöver inte ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. För att underlätta läsningen inryms i den här skriften begreppet sexuella trakasserier i begreppet trakasserier.

Med diskrimineringsgrunden *könsöverskridande identitet eller uttryck* menas att någon inte definierar sig som kvinna eller man genom sin klädsel (eller på annat sätt) ger uttryck för att tillhöra ett annat kön än det som registrerats för hen vid födseln.

Med diskrimineringsgrunden *etnisk tillhörighet* menas nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Med *funktionsnedsättning* menas en begränsning av en persons fysiska, psykiska eller intellektuella funktionsförmåga. Det är alltså något som en person har, inte något som en person är.

Med *sexuell läggning* menas homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Med *kränkande behandling* menas ett uppträdande som utan att ha samband med någon diskrimineringsgrund kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Med *barn* menas den som deltar i eller söker till förskolan eller annan pedagogisk verksamhet enligt 25 kapitlet skollagen.

Huvudman: Den som är huvudman för skollagsreglerad verksamhet, dvs. den ansvariga kommunala nämnden eller styrelsen för fristående verksamheter.

Bilaga 2

Normkreativt arbete på förskolan Kompiskraft Förhållningsätt och förskolans främjande arbete

Vi strävar att ha ett **förhållningsätt** som är normkritiskt och normkreativt.

Vi vill att varje barn ska känna och uppleva;

Jag kan tänka

Jag kan uttrycka mig

Jag kan förstå

Jag kan välja

Jag kan påverka

Jag kan handla

Vi uppmuntrar barnen till ett aktivt utforskande och lärande utifrån sina speciella förutsättningar. Barnen ses som kompetenta och uppmuntras att prova själva eller ta hjälp av en kompis.

Vi pratar från första stund hur det är ”att vara en bra kompis” och det arbetet går som en röd tråd genom hela tiden på förskolan. I detta arbete ingår bland annat att samtala och aktivt arbeta med gränsdragning, rätten till sin egen kropp och hur en kan säga eller visa ”nej/stopp”. Här uppmärksammas och tränas också hur en tolkar kompisens signaler, ”Hur tror du att din kompis känner nu? Titta hur din kompis ser ut i ansiktet, ser det ut att vara ok?”

Vi eftersträvar att inte presentera sanningar. I våra samtal med barnen ställer vi i stället cirkulära/öppna frågor för att få kunskap om barnens upplevelser och uppfattningar om det samhälle de lever i.

Vi pratar om olikhet som berikande och att vi alla tränar på olika saker, hela livet. Vi som pedagoger lägger stor vikt vid att möta varje barn här och nu och att skapa en nära relation och för att möjliggöra det delar vi in barngruppen i mindre grupper. Här läggs stor vikt vid hur barnen ska få verktyg och ges möjlighet att lösa konflikter. Här är det också viktigt att vara en ”när-och här-varande” pedagog för att lyssna in och stötta på bästa sätt.

Vi agerar direkt när vi i verksamheten hör eller ser något som kan upplevas som kränkande för någon annan. Vi samlar de aktuella barnen för att reda ut situationen, vi lyssnar in och låter barnen komma till tals. I vissa lägen kan vi pedagoger dramatisera en händelse. Barnen får i grupp diskutera hur det upplevdes, hur en kan göra i stället.

I arbetslaget strävar vi efter att utmana varandras förgivet tagna föreställningar för att kunna vidareutveckla ett kritiskt förhållningssätt till normer av olika slag. Vi vill ha ett klimat där det är högt i tak, där en ska känna att det är okej att göra fel och vara ärlig, för genom detta utvecklas vi. Vi ger varandra feedback och uppmuntrar kreativa lösningar. Vi vill vidareutveckla hur vår miljö (i form av leksaker/böcker/skapandematerial/tavelbilder/möbler och hur dessa presenteras) kan bidra och utmana så att den tydligt signalerar ett normkreativt tankesätt.

Det **främjande arbetet** bedrivs fortlöpande och är en del av vårt gemensamma förhållningssätt. Arbetet omfattar alla diskrimineringsgrunderna och syftar till att stärka respekten för allas lika värde.

Kön

Vision

Inget barn/pedagog på förskolan Kompiskraft ska uppleva att en/flera pedagoger på förskolan stänger in hen i könsnormer eller genusföreställningar förknippade med hens kön eller det kön den eventuellt diskriminerande pedagogen uppfattar att hen har.

Mål

Ge barnen möjlighet att uppmärksamma och reflektera kring könsidentitet.

Metoder:

I våra tilltal med barn och varandra strävar vi att använda *namn* och inte olika epitet, så som ”tjejer”, ”lilla gubben” osv för att därigenom motverka könsuppdelning. Tilltalet ”kompis” används också ofta då vi ser det som ett bra begrepp att inkludera alla, oavsett av till exempel kön eller ålder.

Pedagogerna tränar sig i så kallade ”mikrohandlingar” (ett begrepp från boken ”göra jämställt”) vilket innebär att vi försöker bli medvetna om våra förutfattade meningar och utmanar dem. I våra ord och handlingar kan vi utmana stereotyper, exempelvis ändra namn på lekar, istället för ”följa John, följa Jonna”, använda ordet ”legofigurer” istället för ”legogubbar”, när en hittar ett hårspänne inte alltid tänka att det är en flickas utan lika väl fråga Kalle; ”är det ditt hårspänne?”, vi kan prata om ”när mamma lagade bilen”. På sångsamlingar använder vi pronomen den/det istället för han, hon; som tex ”björnen sover, *den* är inte farlig”. I leken kan den lekande vuxne ta en roll som ifrågasätter normerna på olika sätt, tex, ”Jag vill vara lille bror” (om en kvinnlig pedagog).

Vi tänker också på att inte göra värderingar kring barns olika val och att inte visa förvåning vid exempelvis normbrytande handlingar.

Pedagogerna introducerar och uppmuntrar barnen till allt material, oavsett kön.

Pedagogerna uppmuntrar alla barn till olika uttryckssätt, exempelvis genom sång, dans, skapande.

I våra miljöer (böcker, spel, tavlor på väggarna, lekmaterial så som figurer och dockor) eftersträvar vi att det ska finnas olika kön representerade.

Etnicitet

Vision

Alla barn/pedagoger på förskolan Kompiskraft ska förstå och värdera människor lika oberoende av etnicitet och/eller hudfärg.

Mål

Ge barnen möjlighet att uppmärksamma och reflektera kring ursprung, olikheter och att olikheter kan berika.

Metoder:

I hallen finns våra ugglor som säger ”hej” på de olika språken som finns representerade på förskolan.

Vi använder oss av Polyglutt-appens möjlighet att lyssna på olika språk.

I våra miljöer (böcker, spel, tavlor på väggarna, lekmaterial så som figurer och dockor) eftersträvar vi att det ska finnas olika etniciteter representerade.

Pedagogerna ska visa positiv inställning till flerspråkighet och mångfald.

Förskolan tar frekvent emot språk- och andra praktikanter då vi tycker de är en tillgång (och vi har ett hyfsat homogent arbetslag).

Pedagogerna lär sig ord och enstaka fraser på alla språk som finns representerade i barngruppen och försöker att lära sig sånger från olika språk tex, ”twinkle twinkle little star”.

Religion – annan trosuppfattning

Vision

Förskolan Kompiskraft ska genom saklighet och allsidighet vara en ickerreligiös plats och samtidigt synliggöra och skapa plats för alla trosuppfattningar.

Mål

Ge barnen möjlighet att uppmärksamma och reflektera kring olika religiösa högtider.

Metoder:

Ta fram litteratur kring olika högtider.

Ta fram bilder kring olika högtider.

Under samtal med vårdnadshavare (inskolning) be dem berätta kring olika högtider/traditioner som uppmärksammas i hemmet (i ”inskolningsbrevet” finns dessa frågor med!).

Använda mångkulturella almanackan med barnen i samlingen.

Sexuell läggning

Vision

Alla barn/pedagoger på förskolan Kompiskraft ska känna att sexualitet är något positivt och kan se ut och uttryckas på olika sätt.

Mål

Ge barnen möjlighet att uppmärksamma och reflektera kring olika familjekonstellationer, exempelvis familjer som bryter mot olika normer i sitt föräldraskap, ex samkönade vårdnadshavare, icke binära eller ensamstående.

Metoder:

I dokument används begreppen vårdnadshavare (ev förälder)

I våra miljöer (böcker, spel, tavlor på väggarna, lekmaterial så som figurer och dockor) strävar vi efter att det ska finnas olika kärlekar representerade. På sångsamlingar kan barnen välja om tigern i sången har en mamma, en pappa, två mammor, två pappor osv. I leken kan den lekande vuxne ta en roll som ifrågasätter normer på olika sätt tex ”jag vill också vara pappa!” (kvinnlilig pedagog).

Genom litteratur/bilder samt samtal spegla olika familjekonstellationer

Ålder

Vision

Inga barn/pedagoger på förskolan Kompiskraft ska känna förväntningar på sig som enbart är grundade på ålder.

Mål

Ge barnen möjlighet att uppmärksamma och reflektera kring åldersnormer.

Metoder:

Sträva efter att benämna med namn alternativt ”kompis” istället för ålder

Uppmuntra barnen, oavsett ålder, att lära av varandra och ta hjälp av varandra

Träna oss i ”mikrohandlingar” exempelvis genom att aktivt ta en ”barnroll” och även en yngre syskons roll (typ lillebror) i lekar och låta barnen vara de vuxna som får bestämma, men också utmana åldersnormen genom att vilja bestämma.

Kropps- och funktionsvariation

Vision

Inga barn/pedagoger på förskolan Kompiskraft ska känna/uppleva att det på förskolan finns förväntningar på hur deras kroppar ska se ut eller vad de ska klara av fysiskt.

Mål

Ge barnen möjlighet att uppmärksamma och reflektera kring fysiska och kognitiva funktioner hos varandra.

Metoder:

Vi pratar kring att vi alla är bra på olika saker och tränar på olika saker.

I våra miljöer (böcker, spel, tavlor på väggarna, lekmaterial så som figurer och dockor) strävar vi efter att det ska finnas olika kroppar och funktionsvariationer finns representerade.

Arbeta med och prova på hur det kan kännas att vara exempelvis synskadad, kan vi prova?
Vad händer? Vilka sinnen använder jag extra mycket nu om jag inte ser...?

Bilaga 3

Incidentrapport

Ansvarig pedagog:

Datum:

1. Var hände incidenten?

2. Vilka var inblandade?

3. Beskrivning av händelsen?

4. Hur agerade du?

5. Vilka kontaktades?

6. Förslag på åtgärder (vid behov formulera handlingsplan)

Underskrift: _____

Lämnas till rektor!

Bilaga 4 Dokumentation av kartläggning/åtgärder/utvärdering

Uppmärksammas risk/plats som upplevs som otrygg och där kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier kan ske	Detta ska vi göra under året för att förebygga att det inträffar	Ansvariga för att åtgärderna genomförs	Datum när det åtgärderna följs upp	Datum för utvärdering
Lär miljö:				
Trygghetsvandringar:				
Barnintervjuer:				
Incidentrapporter:				

Bilaga 5 Barnintervjuer inför utvecklingssamtal

I dag ska vi prata om hur du tycker att det är på förskolan, vad du tycker är roligt, tråkigt, lätt och svårt.

Vad vill du göra i förskolan? Vad är kul att göra här på förskolan?

Vad vill du lära dig?

Vad är du bra på?

Är det något som du tycker är svårt på förskolan?

Vad får barn bestämma på förskolan? Är det något annat du vill att barn ska bestämma mer om?

Vad tycker du om att leka?

Vilka leker du med?

Hur tycker du att en bra kompis ska vara?

Hur är du en bra kompis?

När är du glad?/ Vad skrattar/ler du åt?

Är du ledsen ibland? När blir du ledsen och varför? Hur gör du då?

Bilaga 6 Lär miljö

LÄRMILJÖ N PÅ FÖRSKOLA N KOMPISKR AFT:	Avd: _____	Inte observer at:	Observera t:	Kommentarer:
1.	Är avdelningen inbjudande och stimulerande?			
2.	Är material/leksaker lättåtkomligt för barnen?			
3.	Finns det utrymmen där barnen kan gå undan för att vila?			
4.	Kan barnens arbeten/projekt visas upp tydligt?			
5.	Finns det utrymmen för läsning?			
6.	Är ljudnivån bra, eller finns det rum som är jobbiga att vara i?			
7.	Är belysningen god?			
8	Hur väl uppmärkt (bilder/ord) är allt material? Bildstöd			
10.	Finns det utrymmen som känns outnyttjade?			
11.	Finns naturmaterial lättillgängligt?			

12.	Hur ser barnens utemiljö ut?			
13.	Hur ser bok-utbudet ut. Traditionella sagor, flerspråkiga, genus?			
14.	Finns utrymmen för rörelselek?			
15.	Finns instrument tillgängliga för barnen?			
16.	Finns det en variation i lekmaterial och lärande material?			
17.	Övrigt?			